

## ВИСНОВОК

Комітету Верховної Ради України  
з питань правової політики

щодо проєктів законів про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких інших законів України щодо удосконалення конкурсних процедур на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, члена Вищої ради правосуддя (реєстр. № 16018 від 03 вересня 2026 року), (реєстр. № 16018-1 від 10 вересня 2026 року)

За дорученнями Голови Верховної Ради України від 04 та 15 вересня 2026 року Комітет Верховної Ради України з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 30 вересня 2026 року (протокол № 229) проєкт Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких інших законів України щодо удосконалення конкурсних процедур на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, члена Вищої ради правосуддя (реєстр. № 16018 від 03 вересня 2026 року), поданий народним депутатом України Ватрасом В.А. та іншими народними депутатами України (далі – Законопроєкт № 16018), та альтернативний до нього проєкт Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких інших законів України щодо удосконалення конкурсних процедур на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, члена Вищої ради правосуддя (реєстр. № 16018-1 від 10 вересня 2026 року), поданий Кабінетом Міністрів України (далі – Законопроєкт № 16018-1), та встановив таке.

Законопроєкт № 16018 розроблено, як це зазначено у пояснювальній записці до нього, з метою удосконалення процедури проведення конкурсу на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі – ВККС) та члена Вищої ради правосуддя (далі – ВРП).

Для досягнення вказаної мети Законопроєктом № 16018 пропонується:

- 1) удосконалити порядок проведення конкурсу на зайняття посади члена ВККС, зокрема щодо допуску кандидатів, їх оцінювання, формування переліку рекомендованих кандидатів та зберігання матеріалів конкурсу;
- 2) визначити особливості формування та діяльності другого складу Конкурсної комісії, а також припинити раніше оголошений конкурс на зайняття вакантних посад її членів;

3) удосконалити порядок проведення конкурсу та обрання членів ВРП Верховною Радою України, відповідними з'їздами та конференцією, зокрема щодо допуску кандидатів, формування списку рекомендованих кандидатів та визначення їх професійної компетентності;

4) уточнити порядок формування Етичною радою списків рекомендованих кандидатів і передачі для зберігання отриманих або зібраних нею документів та інформації, а також порядок проведення нового конкурсу у разі недостатньої кількості кандидатів;

5) змінити окремі положення щодо строків і порядку скликання з'їздів та конференції для обрання членів ВРП.

Законопроект № 16018-1 розроблено, як це зазначено у пояснювальній записці до нього, з метою удосконалення процедури проведення конкурсу на зайняття посади члена ВККСУ та члена ВРП, а також залучення міжнародних експертів до участі у конкурсних процедурах відповідно до міжнародних зобов'язань України.

Для досягнення зазначеної мети у проекті пропонується:

1) уточнити порядок оголошення та проведення конкурсу на зайняття посад членів ВККС, його основні етапи, а також повноваження Конкурсної комісії під час оцінювання кандидатів;

2) визначити особливості формування та діяльності другого складу Конкурсної комісії із залученням осіб, запропонованих міжнародними та іноземними організаціями;

3) удосконалити порядок проведення конкурсного відбору кандидатів на посади членів ВРП, у тому числі порядок оголошення конкурсу, проведення спеціальної перевірки, оцінювання кандидатів Етичною радою та проведення співбесід;

4) уточнити порядок проведення Верховною Радою України конкурсу з відбору кандидатів на посади членів ВРП.

Крім того, у пояснювальній записці до Законопроекту № 16018-1 зазначено, що Кабінетом Міністрів України ініційовано отримання термінового висновку Європейської Комісії за демократію через право (Венеційської комісії) щодо зазначеного законопроекту. Терміновий висновок, підготовлений 25 вересня 2026 року спільно з Директоратом з прав людини та верховенства права Ради Європи має бути поданий для затвердження на пленарному засіданні Венеційської комісії, яке відбудеться 9-10 жовтня 2026 року у Венеції.

У зв'язку з цим, члени Комітету, розглянувши зазначені законопроекти, вважають за необхідне під час підготовки Законопроекту № 16018 до другого читання застосувати статтю 116 Регламенту Верховної Ради України в частині положень, які містяться в Законопроекті № 16018-1, а також врахувати положення термінового спільного висновку Венеційської комісії та Директорату з прав людини та верховенства права Ради Європи.

Основними відмінностями альтернативного проекту № 16018-1 від проекту № 16018 є те, що у проекті № 16018-1 пропонується: передбачити проведення співбесіди з усіма кандидатами під час оцінювання їх відповідності

критерію доброчесності; уточнити умови проведення одного конкурсу одночасно на декілька вакантних посад членів ВККС; встановити окремий порядок прийняття другим складом Конкурсної комісії рішень щодо відповідності кандидатів критеріям доброчесності та професійної компетентності залежно від участі у голосуванні членів Комісії, запропонованих міжнародними та іноземними організаціями; передбачити, що щонайменше одна особа з числа кандидатів до другого складу Конкурсної комісії, запропонованих іноземними організаціями, має бути громадянином України.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України, розглянувши законопроекти №№ 16018 та 16018-1, у своїх висновках висловило зауваження та пропозиції до них.

Дослідницька служба Верховної Ради України у цілому підтримує позицію щодо важливості прийняття законопроектів №№ 16018 та 16018-1, водночас у своїй Інформаційній довідці висловлює окремі зауваження та застереження щодо їх положень.

Державна судова адміністрація України у своєму листі щодо законопроектів №№ 16018, 16018-1 повідомляє про відсутність пропозицій щодо них.

Міністерство юстиції України, опрацювавши законопроекти №№ 16018 та 16018-1, у своєму листі зазначає про те, що необхідність законодавчого врегулювання конкурсних процедур на посаду члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України визначена кроком 3.16 Плану України, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 березня 2024 року № 244-р, що передбачає набрання чинності законодавством, що розширює участь незалежних експертів, призначених міжнародними партнерами, у процесі відбору членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та пропонують підтримати Законопроект № 16018-1.

Експерти UA2EU (проєкту міжнародної технічної допомоги «Програма підтримки інтеграції України до ЄС (UA2EU)», здійснивши попередній аналіз законопроектів на предмет наявності положень, які стосуються міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та права ЄС, вважають, що обидва законопроекти змістовно пов'язані із заходом 1 стратегічного результату 1 підпункту в) підрозділу 1.1 розділу I «Правосуддя» Дорожньої карти з питань верховенства права, яким передбачено підвищення прозорості та якості процесів відбору кандидатів, зокрема до Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Крім того, проміжним критерієм 23.2 у межах переговорного Розділу 23 «Судова влада та основоположні права» передбачено невідкладне продовження участі незалежних експертів, номінованих міжнародними партнерами, у конкурсній комісії з відбору членів ВККС. Аналогічний пріоритет щодо розширення залучення міжнародних експертів до конкурсної комісії з відбору членів ВККС визначено Спільною заявою Комісарки ЄС з питань розширення Марти Кос та Віцепрем'єр-міністра України Тараса Качки від 11 грудня 2025 року.

Згідно з листом Прем'єр-міністра України прийняття поданого Кабінетом Міністрів України Законопроекту № 16018-1 є критично важливим для отримання фінансової допомоги та збереження макрофінансової стабільності України.

Відповідно до статті 6 Основного Закону України державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України.

Згідно з частиною другою статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Положеннями Конституції України передбачено, що судоустрій, судочинство визначаються виключно законами України (пункт 14 частини першої статті 92).

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Врахувавши вищевикладене та обговоривши законопроекти, Комітет з питань правової політики відповідно до статей 93, 110, 111, 114, 116 Регламенту Верховної Ради України вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного шістнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких інших законів України щодо удосконалення конкурсних процедур на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, члена Вищої ради правосуддя (реєстр. № 16018 від 03 вересня 2026 року), поданий народним депутатом України Ватрасом В.А. та іншими народними депутатами України, а також проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких інших законів України щодо удосконалення конкурсних процедур на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, члена Вищої ради правосуддя (реєстр. № 16018-1 від 10 вересня 2026 року), поданий Кабінетом Міністрів України;

2. Рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу Законопроект № 16018, у зв'язку з чим Законопроект № 16018-1 – відхилити;

3. Звернутися до Голови Верховної Ради України з пропозицією оголосити на пленарному засіданні під час розгляду Законопроекту № 16018 відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України про необхідність внесення пропозицій і поправок щодо виправлень, уточнень, усунення помилок та/або суперечностей у тексті законопроекту, інших структурних частин законопроекту та/або інших законодавчих актів, що не були предметом розгляду

